

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНЫҢ КЫЗЫЛ ХОРААН КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛДЫ ЧОННАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1925 чылда үндөйлөтүнгөн.

1951
сентябрь
26
СРЕДА
№ 186 (2360)
ӨРТӨ 20 КӨП.

БО Х У Н Г У СО Л У Н Д А:

Тайбың талалакчыларының область конференциясынын резолюциясы (1 арын).
Тайбынның улуг херээ дээш! (1 арын).
Л. Чадамба—Совет улус тайбыны камгалаар болгаш бажылаар дээш демиседе (2 арын).
М. Хорлуг-оол.—Каа-Хем районунуң колхозчулары Төрөөн чуртувун мурнунга боттагынын алган хүлээлгезин күүсеткнн (2 арын).

А. Григоренко—Школаларга өөредилге кижиздиелгелг ажылды бедик денелге (3 арын).
Япония-биле чангыс талалыг тайбың керээге ат салганын дугайында Кыдат Улус Республика-нын дашгыкы херектер министр Чжоу Эн-лайнын меделгели (4 арын).
Улус демократиянын чурттагында (4 арын).
Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Партия чырыдышыкынын хүн бүрү удуртур

Ленин—Сталинның партиязы болза, партияның болгаш совет күрүениң каадырларының политик болгаш теория талазы-биле денелин бедиренче улуг ужуз дузаны салып келген болгаш салып турар.
Коммунистер, совет интеллигенция боттарынын идеятериалыг денелин бедиренче, марксисчи-ленинчи эртемни шингээдиң азын дээш партиянын сагыш салышыкы-биле бистин чуртта бүгү чүүлдер тургустунган, марксизм-ленинизмниң эртерин чогаалдарын хей санныг кылдыр парлан үндүргөн, хей санныг пропаганда каадырлар бедиреткенге, партия чырыдышыкынын эки системасы чогаатынган. Каадырларын политиктиг өөрединге бараан болуру-биле партия кабинеттерин парлаангы, радиону, лекторлар бөлүктөрүн тургускан.

ВКП(б) Төп Комитетиниң айтышыкынын күүсетинде, Тыва областын партия организациясы эртерин өөредилге чылдаа партия чырыдышыкынын организациялар талазы-биле элээн улуг ажылды чоруткан.
Партия чырыдышыкынын четки элээн калбарган болгаш мында өөренип турар коммунистерниң база партия кижигүнү эвестериниң саны көвүдээн. Партияның болгаш улустун улуг башгычылары В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинниң биографияларын өөренип талазы-биле бөлүмнериниң саны өскөн. Коммунистерниң болгаш партия кижигүнү эвес активтиг марксисчи-ленинчи өөредилгезиниң талазы-биле улуг ажылды Кызыл хоорайның партия организациясы чоруткан. Марксизм-ленинизмниң кежээки университетиниң өөредилге ажылынын шынары экижээ, марксизм-ленинизмниң теориянын бот-кичээл-биле өөренип турарларга лекцияларын номчул, семинарлар кичээлдерин болгаш теория талазы-биле беседаларын чорудуп турган. Эртерин өөредилге чылдаа өөренигенин ниити саны мурнуку өөредилге чылдаа дөмөйлээрге 40 хуу өскөн.

Бидыг болза-даа, чаа өөредилге чылдаа бедикелдерин чорудууга узуткары чугула улуг четпестерин болдуруп турганын билгизе чогуур, ВКП(б) райкомнары болгаш партия эге организациялары политшколалары база бөлүмнериниң четкелерде улуг четпестерин кылган. Ол ажылды чорударда коммунистерниң политиктиг болгаш ниити билгени денелин өөренип көрбей турган. Ол хамаан чок дыка хей коммунистер өөредилге хаара тутунаан. ВКП(б)-ниң Кызыл, Таңды, Барыш-Хемчик райкомнары партия чырыдышыкынын онза багай удурткан. Оон түнелинде ол райондарда элээн хей политшколалар болгаш бөлүмнер өөредилге программаны дооспаан. Чижээ, Барыш-Хемчик районда 14 политшколалардан чүгел 5 политшкола программа материалды өөренирин дооскан.

Коммунистерниң чеднишкиниг өөредилгезинге быжыг сууну тургузар төлөөдө, ВКП(б) райкомнары партия чырыдышыкынын хүн-бүрү удуртуру, партия ажылынын ол чугула улашкучу дээш бүгү коммунистерни харысалгазын бедирең чугула.
Коммунистерниң марксисчи-ленинчи өөредилгезин хүн-бүрү хынаары болгаш удуртуру областын партия организацияларының партийжи-организация болгаш партийжи-политиктиг ажылынын чеднишкинин хандырап.

Пропандист каадырлар-биле ажал дугайында ВКП(б) ТК-нын айтышыкынын күүсетинде. Доктаамал ажылдар семинарлар үзүктелешкиниг ажылдап турган, ол болза, лекцияларын болгаш семинарлар кичээлдерин утка-шынарын улуг четпестерин болдуруп. Политшколаларын болгаш бөлүмнериниң кичээлдерин чамдык идея-теория талазы-биле чавыс денелге эртерип турган, ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курсунда болгаш марксизм-лени-

низмниң классиктериниң өске-даа чогаалдарында кирип турар теория талазы-биле айтырылгалар ханы утка-шынарын тайылбырлады бербей турган. Бөлүмнерге болгаш политшколаларга кичээлдериниң областа социалистиг тургузуушкунуң практикасы-биле чамдыкта эзулуг холбаштырбай турган.
Партия чырыдышыкынын кол четпес чүве болза, коммунистерниң бот кичээл-биле өөренип политиктиг өөредилгезинге улуг экижилдигени мынчага чедир чедип албааны бодуп турар. Чаа-Хөл, Каа-Хем, Би-Хем райондарда марксизм-ленинизмниң теориянын бот-кичээл-биле өөренип турар деп санагыны турар коммунистерниң хей кезик херек кырында боттарының идея-политиктиг денелин бедир дугайында ажылдааннар. Ол районнары партия райкомнары коммунистерниң болгаш партия кижигүнү эвес интеллигенциянын бот-кичээл-биле өөренип өөредилгезин удуртурганда чылдаа оларга чугула дузаламчаларын көргүспей база олардан чогуур негелде салбай турар. Ол болза, оларнын идея-политиктиг денелин улам ыңай бедиренге улуг шаптыг ужураштырып турар.

Партия чырыдышыкынын четки элээн ам удавас чаа өөредилге чылы эгелээр. Областын партия организацияларында улуг бедикел ажылды чорутуруп турар. Партия чырыдышыкынын четкелери дооступ, пропагандистер, семинарларын удурткучулары, лекторлар шилтинчи турар. Партия райкомнарының болгаш партия эге организацияларының хүлээлгези болза, эртерин чылдарын адалгалдарын болгаш четпестерин узуткары болгаш оларны болдурубазы болур. Партия чырыдышыкынын чаа өөредилге чылдаа бедикелерни чугула. ВКП(б) обкомунуң шитпириниң эзугаар чер болганга бөлүмнерин болгаш политшколаларнын четкелешкинин, коммунистер-биле тус-тузулда таныжарына үндөйлөтүп, оларнын идеяг негелделерин болгаш бедикелдини денелин үчүдүн доозуп, оон-биле черелештир партия чырыдышыкынын бедиктен зеналарында өөренип турарларын, хамыктын мурнунда марксисчи-ленинчи теорияны бот-кичээл-биле өөренип турар коммунистерни санынын өздөлдөң хандырып турар ужураш.

Бөлүмнерин болгаш политшколаларнын ажылынын идеяг утка-шынарын дугайында сагыш салышыкынын илередири чугула. Ол сорулга-биле пропагандистерни, консультантларын, лекторларын эки шилип алып, оларнын идеяг денелин дугайында хүн-бүрү сагыш салып ужураш. Өөредилгениң баштайгы хүннеринде эгелээш пропагандистерни семинарларын чорудар, пропагандистерин ажылынын мурнакы дуржулгазын байдып, нестереди херек.
Коммунистерниң чеднишкиниг өөредилгезинге быжыг сууну тургузар төлөөдө, ВКП(б) райкомнары партия чырыдышыкынын хүн-бүрү удуртуру, партия ажылынын ол чугула улашкучу дээш бүгү коммунистерни харысалгазын бедирең чугула.
Коммунистерниң марксисчи-ленинчи өөредилгезин хүн-бүрү хынаары болгаш удуртуру областын партия организацияларының партийжи-организация болгаш партийжи-политиктиг ажылынын чеднишкинин хандырап.

Тайбынның ээлчээнде

ЧАА-ХӨЛ. (Телефон-биле). Чаа-Хөл районун ажылчы чоннары Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга ат салышыкынын чыылдазын чорудар кампания-биле холбаштыр тайбынның ээлчээнге туруп, күш-ажылчы бедик көдүрүшкүнчө хайныгып үнөш, дүжүт ажаап алышыкынын болгаш күрүнеге тараа дужаалгазын чооку хүннер иштинде доозар дээш бүгү күштерин үндүрүп турар.
Район ниитизи-биле сентябрь 20-де бүгү тараан тарааларының 80 хууун ажаап алган. Оон иштинде Ленин аттыг колхоз 90 хуу, Молотов аттыг колхоз 89 хуу, «Бай-булун» колхоз 89 хуу болгаш «Бурнугар» колхоз 74 хуу күүселип турар.
Күрүнеге тараа дужааларын план район ниитизи-биле сентябрь 20-де 77,1 хуу күүсеткен болгаш оон иштинде колхозтар 92,5 хуу күүсеткен. Районун алды колхозтарынын иштинде беш колхозтар: Сталин аттыг колхоз (даргазы эш Суктер, партия эге организациясы-

нын секретари эш Хююган) — сентябрь 3-те, «Бай-Булун» колхоз (даргазы эш Комбу, партия эге организациясынын секретари эш Манай-оол) — сентябрь 15-те, «Бурнугар» колхоз (даргазы эш Шижая, партия эге организациясынын секретари эш Сенти) — сентябрь 15-те, «Тинделге» колхоз (даргазы эш Балдар, партия эге организациясынын секретари эш Сырбыккай) — сентябрь 20-де болгаш Молотов аттыг колхоз (даргазы эш Ак-Лама, партия эге организациясынын секретари эш Дажы-Лама) — сентябрь 20-де күрүне-биле узе санашканнар.
Ынчаарга районда чангыс Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Берзи, партия эге организациясынын секретари эш Аспан-оол) сентябрь 20-де күрүнеге тараа дужаал планын 60,9 хуу күүселип, өске колхозтардан хожудап чыдып калып турар.
Районда дүжүт ажаап алышыкынын болгаш тараа дужаалгазы үргүлчүлөп турар.
А. ШААЛЫ.

Тайбың талалакчыларының область конференциясынын резолюциясы

АКШ, Англия, Франция, Кыдат улус республика болгаш ССРЭ—бо беш улуг күрүнелер аразында Тайбынның Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын тайбың талалакчыларының область конференциясы чангыс эп сеткилдиг деткип, чүүлүг деп санап тур.

Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга ат салышыкынын чылдазын ССРЭ-ге чорудар дугайында Тайбын камгалалының Совет комитетиниң пленумунуң шитпирин бистин областын ажылчы чоннары чангыс эп-сеткилдиг чүүлүг деп көөр болгаш изин-биле деткир дээринге тайбың талалакчыларының область конференциясынын төлөөлери бүзүрөп турар.

Тайбын камгалалының Совет комитетиниң шитпиринде, бүгү совет кижилериниң тайбынга чангыс ай сыйлыш чок күзөл соруу илеретинген. Совет улус тайбын дээш демиселчилерин бири одуруунда чоруп турарлар. ССРЭ-нин тайбынга ынакшылдыг политикасы советтин винителд тургузуунуң кол үндөзүндө болгаш улустарнын амдырал чуртталганынын эрге-ажындан үндөйлөтүнгөн. Бистин улуг Төрөөн чуртувус большевик партиянын удуртулгазы биле дайын сөөлдүдөгү беш чыл планын чеднишкиниг күүсеткен болгаш коммунизм тудуушкунун оруу-биле бүзүрелдиг чоруп олурарлар. Күч шыдадыг улуг Совет күрүнеде тайбын тургузуучу күш-ажыл хайгыгып турар.

Бистин улус тайбынның херээнге ханызы-биле бердиген, совет күрүневиң тайбынга ынакшылдыг сталинчи политикаын чангыс эп-сеткилдиг деткип турар болгаш тайбынның болгаш улустар аразында найыралдыг четтүг херээн туюлунага чедир камгалаарга белең.

Беш улуг күрүнелерин аразында Тайбынның Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга ат салышыкынын чылдазын ССРЭ-ге чорудар дугайында Тайбын камгалалының Совет комитетиниң пленумунуң шитпирин совет улус азы улуг өөрүшкү-биле ужурашканнар. Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга боттарынын аттарын салышаан совет кижилер тайбынның херээн камгалаарына, империалистиг дайын кыпсыкчыларынын кем-буруулуп планнарын үзүрине быжыг шитпириниң база катал көргүзөрлөр.

Төгүгүн мурнунга совет улустун улуг алдар хавыгазын болза, Ада-чурттуң Улуг дайынын чылдарында боттарынын кызмакай демисели-биле фашистиг эжелектелерин чылча шапкаш делегей кырынга быжыг болгаш үр тайбынны тургузарына таарымчалыг байдатып тургусканы болур.

Боо чөпсөлгөшкенин винитизи-биле денге кызырар, атомнуг энергиянын дайын сорулгазына херегелээрин хоруур, беш улуг күрүнелерин аразында Тайбынның Пактызын чарар дугайында совет чакатын кириген саналдарын бүгү чурттарын миллион-миллион бөвүүн кижилери изин-биле чүүлүг деп уткаан.

Чүс-чүс миллион чаагай сеткилдиг кижилер тайбынның херээн камгалап турарлар. Бүгү-делегейнин тайбынга ынакшылдыг улустары

чаа дайынның айылын болдурбас дээш, бүгү делегейге тайбынны камгалаары дээш улам-ва шитпиринг болгаш шуудуру демисежип турарлар. Ол чаагай демиселге Совет Эвилелиниң улуг чижээ оларны сорук кирип турар. Тургузукту тайбың күш-ажылды кылып турар совет кижилер империалистиг агрессорларын чимзенишкинин сөрөмчиледин-биле хайгаарат турарлар.

АКШ, Англия, Франция болгаш өске-даа агрессчи күрүнелерини баштаар бөлүктери чаа дайыга ажып-биле бедиктевиң турарлар. Олар боо-чөпсөкти хөйү-биле бүдүрерин күштелдирең, Япониянын болгаш Барыш Германиянын катал чөпсөлгөштерин боттандырып, тайбынга ынакшылдыг улустарга удур дайын чорударына шериг плацдармы тургузар сорулга-биле немец-фашистиг армиянын катал тургузууп турар.

Катышкан нацияларын организациязынын тугу-биле чагынып алгаш, америк империалистер Кореяда дээрбечи дайынны эгелээнер, Кыдаттын ортулуу Тайваны эжелеп алган болгаш Кыдат улус республикаже халдаар айылды тургузууп турар. Олар корей айтырыгын шитпирлээрин бүгү-ле моояктап, Кореянын чер девискээринде өлүмү тарып, тайбынга ынакшылдыг күрүнелерге удур боттарынын хоралакчы бодалын таарымчалыг үеде боттандырып-биле Кореяда америк шериглерин анаа артырып каарын оралдажып турарлар.

Чаа дайынның айымы күштөлийп турар үеде эң калбак массаның тайбын камгалалынын идеягелдеп демисели тайбынны камгалаарына шитпиринг ужур-дузалыг болуп турар. Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга салдыган чүс-чүс миллион аттардан көстүп турар улустарнын күзөл соруу дайын кыпсыкчыларына болгаш оларнын агрессчи хоралакчы бодалына күчүлү согуушкун болур. Чаа дайынның болдурбазына болгаш тайбынны камгалаарына ол улуг салышыкы болур.

Бистин улуг Төрөөн чуртувустун ул.м чаагайжыдылгазы болгаш чөпсөктелешкини дээш совет кижилериниң кызмакай күш-ажылды тайбынның херээн камгалаарына шитпиринг ужур дузалыг. Областын мурвунда турар ажил-агынын сорулгаларын шитпирлээринге, эш Сталинга чоруткан чаагай бидик хүлээлгелерин большевик азы-биле шитпирлээринге боттарынын бүгү күжүн бээр дугайында Совет Тываның ажылчы чоннары конференция кыйгырып тур.

Беш улуг күрүнелерин аразында Тайбынның Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга боттарынын аттарын салып, Ленин—Сталинниң партиязынын удуртулгазы-биле тайбынның херээн болгаш улустарнын айыл чок чоруну бүгү күш-биле камгалаарына боттарынын белегин база катал бадыткаарыча Тыва автономнуг областыг бүгү ажылчы чоннары тайбын камгалалынын область конференциясынын төлөөлери кыйгырып тур.

Тайбынның болгаш улустар аразынын айыл чок чорунуң быжыг чөпсөлгөши, бистин Төрөөн чуртувус делгезени!
Бистин баштынчывыс болгаш башкывыс, бүгү делегейге тайбын тугунуң тудукчузу улуг Сталин делгезени!

Тайбынның улуг херээ дээш!

Быжыг тайбың дээш

Ленинград. Сентябрьниң 12-де Ленинниң хоорайында болгаш Ленинград областа беш улуг күрүнелерин аразында Тайбынның Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-Делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга ат салышыкынын чылдазы эгелээш.
Сентябрьниң 12-де дүштеки чапсар үезинде гидротурбина цехинин бир черинге суг болгаш бус машиналарынын ажылчы-конструкторлары чыгып келген. Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга кол жүзүн чангыс эп-сеткил-биле салып деп чыылганнарны конструктор эш Колотилов изин-биле кыйгырган. Кыргыз улутургу Г. И. Беляева, суг турбиналарынын бюрозунун инженер Б. Н. Лебедев, анык токар К. М. Алексеев алдарыг хоюглакчы В. С. Гурченко олар эш Колотиловту деткээнер.

Бистин холувус үжүктери болза, тайбынны эчинге чедир туржуп камгалаар деп совет улустун чайгылыш чок шитпирин база катал көргүзөр деп эш Гурченко чугаалаан. Тайбынның херээ бүгү чер бөмбүрээзин ак-сеткилдиг улустарнын идеягелдиг холдарында. Бис дайыннын оруун моондактарына херектиг бүгү чүүлдерин кылып бис.
Хурал соонда Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга ат-салышыкынын дораан эгелээш. Бус турбиназынын, механизм чыылдазынын, дарган болгаш өске-даа цехтерин чүс-чүс стахановчулары, инженерлери болгаш албан хаагычтары Кыйгырынын адаанга боттарынын холунун үжүктөрүн ол ышкаш чангыс эп-сеткил-биле салгылааннар.

Чүс-чүс миллион чаагай сеткилдиг кижилер тайбынның херээн камгалап турарлар. Бүгү-делегейнин тайбынга ынакшылдыг улустары

Ат салышыкынын чыылдазы областын районнарында улуг көдүрүшкүн-биле эгелээш. Всеволожский районда эң улуг «Красный октябрь» совхозтун коллективинин хуралына ажылчы А. А. Савченко чүве чугаалаан.
(СЭТА).

Чангыс кижиге дег салганнар

Бо чылдың сентябрь 24-де областын партия школанын дыннакчыларынын, башкыларынын болгаш ажалдакчыларынын хуралы болган. Хуралды Тайбын камгалалының Совет комитетинге дузаалар комиссиянын даргазы эш Тапханов ажиткан. Хуралга обларпартшколанын директору эш Куренев сентябрь 22—23 хүннеринде болуп эртерин Тайбың талалакчыларынын Тыва область конференциясынын түнелдериниң дугайында илеткел кылган.

Илеткел соонда обларпартшколанын дыннакчылары эштер Тиртыг-оол, Кюлев, Чадамба, Чамзырны, школа ажалдакчызы Сотникова, башкы Петрокова олар саналдарын берип марксизм-ленинизмниң теориясы-биле бедик түнелдиг чөпсөлгөштерин чугаалавышаан, Тайбынның Пактызын дээш Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга чангыс эп-сеткил-биле аттарын салырын илеткелчи кыйгырган.

Эш Куренев бодунуң илеткелинге беш улуг күрүнелер — ССРЭ-нин, АКШ-тын, Кыдат улус республикаын, Великобританиянын болгаш Франциянын аразында Тайбынның Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга ат салышыкынын Совет Эвилелинге чорудар дугайында Тайбын камгалалының Совет Комитетиниң шитпирин Тыва областын ажылчы чону бүгү совет улус-биле кады чангыс эп-сеткилдиг деткээнин чугаалаан.

Санал беринишкини доозулган соонда партшколанын башкылары, дыннакчылары, ажалдакчылары Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга аттарын бедик көдүрүшкүнү-биле салганнар.
М. СЕВЕН.

Оон ыңай тайбын талалакчыларынын область конференциянын киржикчилери бүгү делегейге үр, быжыг тайбын дээш демиселди чорудуп турар совет чазанга, улуг башкы эш И. В. Сталинга кызыгаар чок ынакшылын илерткени ол кампания бистин Тыва автономнуг обла-

Тайбың—дайынны тилээр

Кызылдың № 2 ортумак школынын башкылары, ажылчынары болгаш өөреникчилериниң ниити хуралы беш улуг күрүнелерин аразында Тайбынның Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга ат салышыкынын чылдазын Совет Эвилелинге чорудар дугайында Тайбын камгалалының Совет комитетиниң шитпирин чангыс-ай эп-сеткил-биле уткаан. Ынчан школа-нын иштинде бүгү хана солуннар «Тайбын дайынны тилээр!», «Тайбын Пактызы дээш!», «Тайбын, Тайбын!» — деп улуг кыйгылар-биле үнгүлөөн турган. Ол ышкаш школын ханаларына дайын кыпсыкчылары сойгалап илереткен янзы-бүрү плакаттарын аскаалаан турган.

диглер-биле байып ал турар бис. Мен 10 классты дооскаш, дээди эртемни чедип алгаш, Төрөөн чуртумга бараан болуп сорулган салып турар мен. Мээм ол сорулгамга чүгел дайын шаптыктап болур төлөөдө, дайынның Биске херээ чок. Биске дайын кайы хире үргелде, хоозурап, өлүм-чидим чедирерин коочур эки билер бис.
Ынчангаш тайбың дээш шупту ат салышылар! Биске эң-не чылыг сөстөр: Тайбын! Тайбын! Улус! Сталин! — бо деп сөзүн дооскан.

Беш улуг күрүнелерин аразында Тайбынның Пактызы дээш, боттарынын күзөл чүткүлүн бүгү-делегейге тайбынның херээн бедик шынарын өөредилге-биле быжыкчаарына коллективтиг бүгү башкылары, ажылчынары болгаш өөреникчилери белегин илереткеннер.

Дараазында литература башкызы Титованың көдүрүшкүнүг сөстери чангылаан үнгөн:

10-гу класстын өөреникчизи Э. Намдал бир дугаарында сөс алган:
— Бистер советтин аас-кежиктиг школалары бис. Бистер Төрөөн чуртувуска коммунистиг ниитиледи туруп тургузар дээш эртем-биле

— Бистер эртемниң, культураның билгени болгаш чаа чүүлүгү тургузкучулары бис, а дайын оон узуткакчызы.
Дайын — бистин чаштарывысты болгаш кырганырарывысты өлүрүп хилчиктерге. Ынчангаш тайбың дээш демисел бүгү делегейге бири чергениң херээ.
Тайбың — дайынны тилээр!
Башкы Титованың соон дарый сөс алганнарын чугаалары үргүлчүлөдүн-биле чангылаан турган.

Д. САНГЫ-БАДЫРАА.

Кызылдың № 2 тыва ортумак школынын башкызы.

Улустуң чангыс-ай эп-сеткили

ХАНДАГАЙТЫ. (Радио-биле). Солчурда эге школанын башкылары эштер Дагыш, Кончук-оол олар школаның өөредилге-кижиздиелгелг ажылын бедик денелге тургузары-биле чергелештир чурттакчы чоңуң ортузунга ат салышыкынын чыылдазын бистин чеднишкиниг чорудар талазы-биле сумунуң партия, совет болгаш хей ниити организацияларынын ажылына дузалажып дугайында хүлээлгелер алган. Тус-Дагда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхозтун кежигүнери эштер Доржу, Хенде-Кара болгаш Хандагайтада «Коммунизме орук» колхозтун кежигүнү Самбу олар колхоз бүдүрүлгезинде улам эки ажылдар дугайында тодаргай бот-хүлээлгелерин алгылаан болгаш Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүделиниң Кыйгырынын адаанга чангыс кижиге ышкаш ат салышыкынын дугайында да ажылчы чоннарын ортузунда танылдыга-массалыг ажылдарын калбартып чорудуп турар.

Бистер советтин аас-кежиктиг школалары бис. Бистер Төрөөн чуртувуска коммунистиг ниитиледи туруп тургузар дээш эртем-биле

Тайбың талалакчыларының о бластың конференциясы

Совет улус тайбыңны камгалаар болгаш быжыглаар дээш демиселде

ЭШ Л. Б. ЧАДАМБАНЫҢ ИЛЕТКЕЛИНДЕН

Бүгү-делегейге тайбыңны камгалаар демиселдин тодаргай программаны улустаның улуг башкызы болгаш баштыңчызы эш Сталин «Правданың» корреспондентизи-биле беселдезиниң кончук билдингери-биле айтырды. Бүгү кижилериниң амьдыралдыг үндезин эрге-ажыктарыңа хамаарып турар болгаш бо үеде бүгү-ле чурттарның чүс-чүс миллион кижилериниң сагыш-сеткилин хайныктырып турар айтырылганы эш Сталин ол чугаазыңа тодаргай-биле бүрүн харылап берген.

Эш Сталин бүгү-делегейниң амгы байдалыңа дугайында эң кол айтырылгала шылгарангай болгаш өтүр көргөн, эң-не билдингир болгаш тодаргай харынын берген.

Эш Сталинниң чугаалааны болза: «Бир эвес улустар тайбыңны камгалаарыңа херээн боттарыңа холду алар болгаш ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалаарыңа болгаш быжыгылатынар.

Улуг Кыдат Улус Республиказынын, Кореянын улус демократтыг республиказынын, Польшаның, Чехословакиянын, Венгриянын, Румыниянын, Болгариянын, Албаниянын, улус республикаларынын, Германиянын демократтыг республиказынын улустары, капиталисттик чурттарда тайбың дээш демиселчилер, ажыл-чыннар болгаш тараачынар, эртемденнер болгаш шажыңчылар, солдаттар болгаш албан хаагычтары, шынчы болгаш чаагай сеткилдиг бүгү-ле бөдүүн кижилер дайын кысыкчыларыңа күчүлүг согушкун болур ол сталинчы программаны изин-биле байырлап, деткип турарлар.

Октябрьниң социалисттик Улуг революциязының тиелегидиг турктарыңа Ленин биле Сталин тайбың деп улуг чаагай өсүтү кижилер төрөлгөтенин төөгүзүңде бир-ле дугаарында бижээр.

Октябрь революциязының социал талазы-биле кылганы улуг-улуг өскерилгелер делегейниң бүгү улустарыңа тайбыңче кыйгырышсаңа, тайбыңны камгалаар дээш демиселде оларны сорук кирип хайныктырып үлдүргөн.

Куйбышевтин, Сталинградтын, Кавказдын суг күжү-биле ажалдаар электри станцияларының болгаш Код Туркмен каналдын, база Мурнуу-Украинаның Согуу-Крымнын болгаш Волга-Доннуң каналдарының өндүр чаагай тудушкуннары бистиниң чуртувустун бүүдүрүчү күштериниң күчүлүг өзүп турары-биле чергелештир чонун чаагай амьдырал чуртталгазыңа эргежок чугула эт-чеп-сектери, үлетпүр болгаш аш-чөп бараанынын улам-на элбедип турар. Чонун материалдыг болгаш культуртуг денеленин чайгыш чокка экижидип көдүрери — социалисттик индустрияны көжүлдүзүңизин хажылап болбас хойлузу болур.

Бистиниң-биле кожа, бистиниң-биле эңайраалдыг маадарыг улуг кыдат улус туруп турар. Шаанда чартык колония чораян Кыдат ам бүгү-делегейге тускай хамаарышпас демократтыг, күштүг куруне болу берген. Американың сая-түме доллары, гоминдан чазанын эккеп турганы эмге-дикчок боо-чепсез кыдат революциянын шимчээшкинини доктаадып шыдавааныр.

Кыдат улустун шынның херээ тинлеп үнгөн.

Делегейин ийн дугаар дайыныңа Совет Эвилелиниң тилелгези Европаны дыка хөй чурттарының улустарыңа фашизмниң кулданымшыныңдан хоостан, Польшаның, Чехословакиянын, Венгриянын, Румыниянын, Болгариянын болгаш Албаниянын ажылчы чоннары фашисттик дарлалдан уштунгаш, боттарының күрүнериниң салымын боттарының холунга алганыр.

Тайбыңны болгаш демократиянын лагеринге Германиянын демократтыг республиказы база быжы-биле кырган.

Совет Эвилели, Европада улус демократиязының чурттары, Кыдаттын Улус Республикасы болгаш Германиянын демократтыг республиказы 800 ажыг миллион кижини катыштырып турар тайбыңны болгаш демократиянын күчүлүг лагерин болуп турар.

Катышкан Штаттарыңа төөгүзү дээрге, ханның империализмниң ханы төөгүзү болур. Харын империалисттик дайынының үезин АКШ-тын чыгыркы бөдүктери ажиткан деп Владимир Ильич Ленин айткан.

Американың араатанзыг дайын кысыкчылары боо-чепсеглээшкинерини калчалы-биле көүдүрери мога чокка күштүлдүрүп турарлар. Бо чылдын июль бирден эгелээш

АКШ-тын шериг бюджетин 70 миллиард долларга чедир өскөн. Америк парламентиниң дындадып турарын эзугаар алырга безин, АКШ-тын боо-чепсегит күштериниң хемчээли дайын сөөлүдиги чылдардан барык-лай катан өскөн.

Америк империализмниң дайыныгашак ыңчаар ажы-биле белеткенип турары болза, олар Американың чонун идеологтуг суртал талазы-биле авыястап, төөрөдүп турар. Оон-биле кады тайбың талалакчыларыңа удуур, демократтыг, ак-сеткилдиг кижилерге удуур кадыг-дошкун аажы-лаары кылып турар. Американың империалисттери ук чурттуу чоорту-ла фашистидип турарлар. АКШ-тын чыгырган бөлүктери болза, бодунга алган улустар аразында хүлээлгелерин каржысы-биле үрештишкан. Барынын Германияга болгаш Японияга милитаризмни катан төртүндүрүп, ол чурттарыңа девисекчилерниң агрессивниң депкижи болдуруп, ыңчаарга оларның чонун бодуунун эди кыдыр деп кордап турарлар.

Вьетнамнын, Малайянын, Бирманын улустарыңа удуур колониялык дайыныңа күштүлдүрүңиз бодунун англи-француз чалчаларыңа күткүвүшкөн, америк империализм болза, Азияга бодунун кол эвилелини кылып алып дээш япон империализмни катан төртүндүрүп турар.

Америк империалисттер Европага дайыны өскүдүп үндүрүңизиниң талазы-биле бодунун планнарыңа кол чугула чүве Барынын Германия болур деп санап турарлар. Америк империалисттер Барынын Германиянын шериг-экономикаг күжүн болгаш боо-чепсегит күштерин идепкейли-биле катан тургузуп турарлар, олар Барынын Германияда фашизмни катан төртүндүрүп турарлар. Турцияны болгаш Грецияны америк-англи блока катыштырар деп турар планнар бо дугайыңа база чугаалап турар. Адактын сөөлүдө, Атлантика пактызыңа Титонун фашисттик дээрбечилерин болгаш франкочу Испанияны киргизип ол дугайын чугаалап турар.

Аар-берге үндүрүңизиниң өскөн-биле кады бараан өртөз дүргөни-биле улгадып, чурттаар оран-башы, чуртталга эдилелдери дээш төлээр төлөвирлер улам-на улгадып, транспорт дээш төлээр өртек улам-на өзүп турар.

1947 чылдын сөөлүндө Барынын Европаның чурттарыңа ажыл чоктарың саны каш катан өскөн. Ажыл чок кижилер Американың Катышкан Штаттарында хөй-хөй миллион болуп турар.

Тайбың дээш демиселге ажылчы чоннарын интернационалдык чангыс эң быжыгып турар болгаш эң ылангыч бир дугаар ээлчегде тайбың талалакчыларының шимчээшкининиң кол удуртукчу күжү болгаш авангарды болуп турар ажылчы ангынын чангыс эви улам-на быжыгып турар. Нийтизиңде 250 миллион кижилерни катыштырып турар Бүгү-делегей демократтыг организациялары — профвилелдериниң Бүгү-делегей федерациясы, херээженнерин болгаш аныктарыңа федерациялары маадарыг корей улус-биле сагыш-сеткилин катыштырган шимчээшкинини калбартып чорудуп турарлар.

Тайбың дээш улустарыңа шимчээшкини эзулуг бүгү улусуңа шыннарлыг болу берген. Дайыны көөр хөңнү чок болгаш тайбыңны күзөөн чаагай сеткилдиг чонун бүгү кезектериниң чүс-чүс миллион шак ол шимчээшкинде быжыг шивээ кылдыр катышканыр. Оларның чүректериңде «Делегейге—тайбың! Тайбың тинлээр!» деп изиг сорук хайнып турар.

«Тайбыңны манавас — тайбыңны чаалап алыр» — дээш бо өстөрү миллион-миллион бөдүүн кижилер чүректериниң ханызында чөпчөнүп хүлээп ап турар.

1949 чылдын апрельде Париже болгаш Прагада тайбың талалакчыларыңа бири Бүгү-делегей конгресси болуп эртен болгай. Анаа 561 национал организациялар болгаш чаа дайының айылыңа удуур тайбың дээш шимчээшкининиң киржиликтериниң 12 Бүгү-делегей катыжыкчылары киришкен. Ол конгресске тайбыңны организастык талалакчыларыңа 660 миллион төлээлекчилери киришкен.

1949 чылда Совет Эвилелиңге тайбың талалакчыларының конференциясы болуп эртен. Бистин чуртувуста тайбың дээш демисел болза, совет хөй-нитиниң тус-тус организацияларының херээ болур эвес, харын бүгү совет кижилерниң херээ болур. Совет чазактыг тайбың политикасы бүгү совет улустун чангыс ай күзөл сорунга дайнып турар деп чүвени ол конференция көргүскөн.

Тайбыңны камгалаар дугайында

1950 чылдын чайынында Стокгольм Кыйгырынын адаанга ат салышкынының чорудулгазының талзы-биле кампания делегейниң бүгү чурттарыңа кыска хуусаанын иштинде чедишкенин-биле доозулган. Назы четкен 500 миллион ажыг кижилер, чок болза, чер-бөмбүрзектин бүгү чоунун дөрттүн бир кезин ол кыйгырынын адаанга боттарының холунун үжүүн салганнар.

Совет Эвилелиңге чүгө бир айыңа дургузунда — июнь 30-ден август 1-ге чедир 115 миллион 275 мун 940 совет хамаатылары ол Кыйгырынын адаанга ат салганнар. Чурттуң назы четкен бүгү чоуну дайыңа удуур, атомуг чепсекти хоругдаар дээр, ол хоругдаашкыны сагып турарыңа дугайында бүгү делегейниң хиңчалдазын тургузар, база агрессивияны болгаш кижилерни массалык-биле кыргып хыдырынын ол чепсекти калдып бир чуртка удуур бир дугаарында херелгези чазакты дайыныңа кем-буруулу кылдыр чарлар дээш чангыс эп-сеткил-биле саналып бергеннер.

Тайбың талалакчыларының 1950 чылдын ноябрьде Варшава болган ийн дугаар Бүгү-делегей конгресси тайбың дээш демисекчилерниң Бүгү-делегей шимчээшкининиң чаа көдүрүлүшүңе чедирген.

Амгы үеде Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң программасында кол айтырыг болза, Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң 1951 чылдын февральде Берлинге болган бир дугаар сессиязыңа иди үндүргөн негеледе болур, чүд дээш, ол сессиядан беш улуг курунелерин — Американың Катышкан Штаттарынын, Совет Эвилелиниң, Кыдат Улус Республиказынын, Великобританиянын болгаш Франциянын аразыңа Тайбыңны Пактызын чарар дугайында негеледе кылган ол негеледин бижээш. Улуг курунелериниң чазактарыңа кайызы-даа Тайбыңны Пактызын чарар сорулга-биле журажырыңдан ойталаар болза, ону ол чазактын дайыңыраак бодаалдарының херечизи кылдыр көөр бис дээш.

Бүгү курунелерге ажык Тайбыңны Пактызын чарар дугайында негеледин деткириңче тайбыңга ынакшылдыг бүгү чурттарыңа кыйгырып турар. «Бо кыйгырынын адаанга боттарыңың холу-вустун үжүүн салгаш, анаа ат салырыңче тайбыңны быжыглаарыңа күзөл чүткүлдүг чаагай сеткилдиг бүгү кижилерни болгаш организациялары кыйгырып тур бис» деп бижээр.

Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга Кыдат Улус Республиказынын 343 миллион кижизи боттарының холунун үжүүн салганнар. Моон-биле кады кыдат улус Японияны катан чепсеглээринге удуур Задылаашкыны база чоруткан. Тайбыңны Пактызы дээш ат салышкынының чылдазын чорудар кампания Кыдатта улустун политиктиг болгаш күш-ажылчы көдүрүлүшкүнүн канчар-даа ажык күштүлдүргөн.

Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга ат салышкыны маадарыг Кореяда кончук бедик көдүрүлүшкүнүг эртип турар, ында 7 миллион ажык кижя ат салган. Америк халдакчыларга удуур корей улустун демисели Азиянын улустарының национал-хосталгалыг шимчээшкининиң тугу болу берген болгаш тайбыңны херээңге улуг салышкын болуп турар. Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга хөй сангыг ат салышкыны Моол Арат Республикада чыгынган (ында барык-ла 634 мун хире кижя ат салган). Вьетнамны демократтыг республиказында 1,8 миллион ат салышкыны чыгынган.

Улус демократиязының чурттарының ажылчы чоннарыңа тайбың дээш демисел социализмниң тудушкуну дээш демиселден чартымнас. Улус демократиязының чурттарында Тайбыңны Пактызын чарар дугайында Кыйгырынын адаанга 50 миллион ажыг ат салышкыны чыгынган. Оон иштинден Польшада 18 миллион ажыг, Чехословакияда 9 миллион ажыг, Болгарияда 5,7 миллион, Венгрияда 7 миллион, Румынияда 11 миллион ажыг, Албанияда барык-ла 900 мун ат салдырган.

Делегейниң капиталисттик чурттарында — Англияда, Францияда, Италияда, Голландияда, Швецияда, Данияда, Австрияда, Индияда, Иранда, Ливанда, Латин-Американын чурттарында болгаш өске-даа чурттарда Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга ат салышкынының чыдадыкты база-ла чоруп турар.

Бистин хуанеривисте улустар аразындагы организацияларда тайбың

дээш, демократия дээш, социализм дээш идепкейлиг демисекчилер турар чаагай сеткилдиг чүс-чүс миллион кижилер катышкан. Профвилелдериниң Бүгү-делегей федерациясында 80 миллион ажыг кижилер катышкан.

Демократтыг аныктарыңа Бүгү-делегей федерациязының составында 82 миллион ажыг аныктар оолдар кыстар кирип турар. Студентилерниң Бүгү-делегей эвилели 54 чурттарда боттарының организациялары организастап тургускан. Чоокта чаа Берлинге болуп эртен аныктарыңа болгаш студентилерниң үш дугаар Бүгү-делегей фестивалы болза, аныктарыңа тайбың турусурун, тайбың дээш демиселге оларның беленин чайыңандыр көргүскөн.

Чалы назының болгаш тайбыңны Бүгү-делегей байырлаы болур 1951 чылдын августта Берлинге болуп эртен аныктарыңа болгаш студентилерниң үш дугаар Бүгү-делегей фестивалы «Аныктар дайынын айылыңа удуур. Тайбың дээш демиселге катышканыр!» деп лозунун адаа-биле эртен.

Демократтыг херээженнериниң Бүгү-делегей федерациясында катышкан делегейиниң 80 миллион ажыг херээженнери тайбың дээш, боттарының ажы-төлдөрүнүн амыттынын камгалаар дээш турунтуу-биле демисекчилер турар.

Августун 28-те Москвага Тайбың камгалалынын Совет комитетинин пленуму болуп эртен. Беш улуг курунелерниң аразыңа Тайбыңны Пактызын чарар дугайында Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгыры ол пленум чангыс үй-биле деткээ болгаш ол Кыйгырынын адаанга боттарының холунун үжүүн бир эп-сеткил-биле салырыңче бүгү совет кижилерни кыйгырган.

Тайбың камгалалынын Совет комитетинин Кыйгырынын эзугаар Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга ат салышкыны чыр кампания амгы үеде бистин улуг чаагай Төрөөн чуртувуста чорутунап турар.

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннары улуг болгаш күчүлүг Совет Эвилелиниң хөй националдыг акы-думма улустарының сталинчы улуг өг-бүлөзүнө кирген хүндүздү бээр чеди чыл болган оюнун бүүдүзүңде турар, байырладыг хүнерде бистин төрөөн башкысы болгаш баштыңчысы эш Сталинга чоруткан чагаазында алган бедик хүлээлгелерин алдарыны-биле күзөлдүр дээш ажалдап турарлар. Бистин конференциясыга өөрүшкүлдүк-биле медеглээр чүве болза, совет Тываның ажылчы чоннары, колхозчу тараачылары сентябрь 20-де курунеге тараа дужаалгазын бүрүн күзөлдүп, куруне-биле үзе санап-каш, эш Сталинга берген сөзүн алдарыны-биле шыңзыткан.

Совет Тываның ажылчы чоннары үлетпүрүн, культураның, литератураның болгаш уран-чүүлдүн көгүздүзүнө улуг-улуг чедишкенин чедиип алганнар. Он-он мун школалычлар чырык, делегем школа-ларда өөренип турарлар.

Улуг Сталинны Конституциянын чырык хүнүнүн адаа-биле Тываның ажылчы чоннарының амьдыралы үндезини-биле өскөрүп турар. Өг-лөрдөн тургустунган турган арбаннарның сумуларын орунуга ам совет Тываның үлетпүр тудулгалары, электростанциялары, чырык кылыг, чыгыг бажынарлыг болгаш культура чырыдышкын черлеринг чаа колхоз суурлары өзүп турар.

Совет Эвилелиниң чорудуп турар быжыг болгаш кедилг тайбың политикасы, ССРЭ-ге коммунизмни тудуп тургузарыңа улуг сталинчы планының чайыңанчак күзөлдөзү совет Тываның улус ажыл-агыйын болгаш культуразыңа улам ынайгы чектелешкиниңге дүргөни-биле чедирер.

Улуг ССРЭ-нин улустары-биле кады Тыва автономнуг областың ажылчы чоннары Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын чангыс үн-биле деткип турар болгаш боттарының холдарының үжүүн Кыйгырынын адаанга чангыс-ай сеткил-биле бедик соруктуг салырлар.

Тайбың дайыны тинлээр! Чүгө дээрге, ол шимчээшкинин бажында, бүгү-делегейге тайбыңны эглиш дивес быжыг чөлөңтижи — бистин күчүлүг Төрөөн чуртувусу, совет улус туруп турар. Тайбың дайыны тинлээр! Чүгө дээрге, ол демиселдин тугу — Сталин дээрге, ол тайбың! Сталин дээрге, ол аас-кежи! Делегейге тайбың!

Тайбың дээш демиселчилерниң — совет кижилерниң сөзү

Беш улуг курунелерниң аразыңа Тайбыңны Пактызын чарар дугайында Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга ат салышкыны ССРЭ-ге чорудар дугайында Тайбың камгалалынын Совет комитетинин шиттирин бистин чурттуң ажылчы чоннары чангыс үн-биле деткившан, бүгү делегейге тайбыңны херээн туюлунга чедир камгалаар дугайында бодунун шиттирлини медеглеп турар.

Тайбың болгаш күш-ажыл дээш

Донбасс немец фашисттик эжелекчилерден хосталган хүнүвден бээр сес чыл оюн демдеглөөн. Хоорайларны, шахталары болгаш заводдарны катан тургускан дугайында агитаторларның беселелерин дынавшан, крайны, хөмүр-даштын, металлдын болгаш машиналарның ажыл-ишчилери бистер дайын үезинде Донбасс кайы хире үрелип, бузулган турганын билер бис. Донбасты катан тургузарыңа улуг күш-ажылы негетинип турган, төрөөн совет чазактын улуг сагыш салышкынының ачызы биле болгаш бистин Ада-чуртувустун бүгү улустарының акы-думма дузалачы-биле Донбасс катан тургустунган.

Дайынын аар-бергелерин эртерген донашчылар бистерге тайбың деп сөз өзөт үзелиг. Бистин бо лап чоруур бодадымыс, бистин бүгү аас-кежикиг болгаш өөрүшкүлдүг амьдыралымыс оон-биле холбашкан болгай.

Бистин коллективист Төрөөн чурттуң күчүзү, тайбыңны херээн быжыглавышаан, чыл эгезинде бээр продукция бүүдүрүп үндүрүн 10 хуудан хөй улугтарыңа. Коммунизмни тудуларының хүндүлүг чыгыларыңа колдууңа күзөлдөтүп труборокат цехиниң станковчулары камнап алган металлдан 50 мун метр хооразлары берген. Моон чартык кезин металл прокатының чаа аргазын шийткөдүп алган мезин бригадам белеткеп кылгын.

Беш улуг курунелерниң аразыңа Тайбыңны Пактызын чарар дугайында Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга боттарының аттарыңа салып, оларны стахановчу күш-ажылымыс-биле быжыглаалынар.

Павел Харахаш, Куйбышев аттыг труборокат заводуның ажылчыны, Совет Эвилелиниң эң эки вальцовшиги.

Жданов хоорай.

Иениң сөзү

Дайын мурнууда аас-кежикиг чурттап турган бис. Советтик черинче халдап кирип келген фашистер бистин көзөвисти хүд-ыйба кылдыр өртөдүп, чок кылып, оон хөй-хөй чурттакчылары өлдүргөн.

Бодумуңа урум Лизаны чидирген мен. Кижилерге сталинчы шыны сөзүн чедирип турганы дээш, фашистер ону боолуп өлдүргөн. Бистин кижилеривист дайын сөөлүндө төрөөн колхозуңа катан тургузары дээш чүткүлдүг ажалдап киришкен. Руво көдөз катан тутунган болгаш ам ында чурттап турарлар бичин уруглардан эгелээш, уугуларга чедир ынак Төрөөн чурттуң аас-кежи дээш ажалдап турар. Күрүңеңиң мурнуңа баштайгы хүлээлгени чедишкениң күзөлдөткөн, бистин колхозуңа күзөлдөткөн чырык тарып тараалар тарылганы болгаш күсүк чер андырлганы чедишкениң чорудуп турар.

Америк империалисттер делегейиниң кижилер төрөлгөтениңе база катан дайын-биле халдап кирер деп турарыңа дынаарыңа не мезиң чүрөөм хордадан киленнээшкин-биле хайныгып көөр! Боттарыңа уругларың аас-кежи дээш тайбыңны херээн чүткүлдүг күш-ажылымыс-биле быжыглаарың болгаш Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга боттарының аттарыңа салып чангыс эп-сеткил биле салырын миллион-миллион иелерин мурвундан кый-

гырып тур мен. Оон-биле тайбың дээш бадылаалы. Ксениң Чайкона, Май 1-зи аттыг көдөз ажыл-агый артелиниң колхозчузу. Руво көдөз (Великие-Луки область).

Боттарыңыстың күш-ажылымыс-биле тайбыңны херээн быжыглап тур бис

Беш улуг курунелерниң аразыңа Тайбыңны Пактызын чарар дугайында Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга ат бижидилгелерин чыдадыктын дугайында Тайбың камгалалынын Совет комитетинин пленумунун резолюцияны бистин көдөз ажыл-агый артелиниң колхозчулары изин-биле байырлап тур. Ам бүгү колхозчулар байлактыг дүжүттү ажаап албышаан, бүгү хөвөнни чангыс-даа сып артырбайн чып алып деп Төрөөн чурттуң мурнуңа боттарының хүлээлгезин дүргөн болгаш эки күзөлдөрүн орадаладып турар. «Бистин чедишкениңиң дайын кысыкчыларыңа аштыра!» деп ажыла темпини дүргөтүшкөн чугаалап турар бис.

Бистин колхозтуң бүгү хөвө ажалдакчылары тайбыңны ээлчээнде туруп алган. Сентябрь 1-де колхоз чаа дүжүттүн баштайгы хөвөнни күрүңеге дужаган. Хөвөн чылазыңа темпини хүн-бүрүдө улгадып турар. Махмуд Солванов бригадазы ээлчегиниң хүн-веринде күрүңени белеткеп пункттуңа 20 тонна хире хөвөнни күрүңеге дужаган. Джалал Сандононын аныктары зеносу күш-ажылы кыскамай үлгелерин көргүзүп турар. Аныктар колхозчулар сезон дургузунда 10—15 мун килограмм чиг хөвөн чыдады дээш чырышты калбарткан.

Тайбыңны ээлчээниң хүнверинде бистин колхоз күрүңеге бедик шынарлыг 100 тонна ажыг хөвөнни дужаган. Бо болза, тайбың дээш демиселге бистин Ада-чуртувустун экономуг күчүзүн быжыглаарыңа бистин салышкынымыс болур.

Адусатмат Сангинов, Жданов аттыг колхозтун даргазы.

Ленинград.

Тайбыңны камгалаарыңче Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга ат бижидилгелерин чыдадыктын бистин чуртка чорудар дугайында Тайбың камгалалынын Совет комитетинин пленумунун шиттирин улуг өөрүшкүлдүк-биле уткуп алган бис. Күш-ажыл кылып турар совет кижилер бүрүзү тайбыңны күзөлдүп турар болгаш ол Кыйгырыңа адаанга бодунун холунун үжүүн чүректин ханызыңдан салыр.

Чаа техниканы шийткөдүп алган Карел-Фин ССР-ниң ыяш кезикчилери болза, коммунизмниң тудуларыңа хүн-бүрүдө хөй сангыг ыяшты кезип берип турар. Культуралыңа бажыңнарын, библиотекаларыңа, ыяш кезикчилери чурттаар суурларың бистин республикада тудуп, тургузуп турар. Бистин уругларымыс школа тарда өөренип, билгилерге калбак орук оларга ажытыган.

Бистер, бөдүүн кижилер дугайында сталинчы улуг сагыш-салышкынымыс медепел билбашан, тоолчулар бистер бистин ынак Төрөөн чуртувуста совет кижилерниң аас-кежикиг амьдыралыңа дугайыңа, тайбыңга ынак бүгү улустарыңа улуг баштыңчызы Иосиф Виссарионович Сталин дугайында тоолду тургузуп турар бис.

Америк империалисттер чаа дайынын өртүн кысыр деп бодап турар. Ол чөре болбас! Тайбыңга болгаш күш-ажыла ынак бүгү кижилер тайбың камгалалыңче көдүрүлгөн.

Тайбыңны тугунун көдүрүкчүзү, ынак Сталин дугайында бодааларымыс-биле Кыйгырыңа адаанга боттарыңыстың

Каа-Хем районун колхозчулары Төрөөн чуртунун мурнунга боттарынын алган хүлээлгезин күүсеткен

1951 чылда бедик дүжүт чөдүп алыр дээш социалистик чарышка кирбишаан, Каа-Хем районун колхозчулары, МТС-тиң ажилдакчылары, көдээ ажил-агыйның тускай эртемнигери улуг башкы эш Сталинга чоруткан чагаага тараа белеткелдериниң күрүнө планын хуусаа бетинде доозар деп хүлээлгени Тыванын бүгү чоңу-биле бир демей алганнар.

Сентябрьниң 18—бистин районун ажилчы чоннарынга өөрүшкүлүг хүн болган: Каа-Хем районун тараажыла эш Сталинга берген сөзүн алдыры-биле тудуп, тараа белеткелдериниң күрүнө планын 103 хүү күүсеткенер. Сентябрь 20-де күрүнө тараа дужаалгазы 112,8 хуу четкен болгаш уламчыллар турар.

Тараа белеткелдериниң планын хуусаа бетинде күүсеткени—колхозчу тургузгун күжүнүн чаа күчүлүг демонстрациясы, районун колхозчу тараачынарынын, көдээ ажил-агыйның бүгү ажил-инчилериниң большевик партияга, совет чазакка, бистин ынак баштыкчыыс болгаш б-шыкыс эш Сталинга бердиңгениниң демонстрациясы болур.

Районга бо чылын тараа белеткелдериниң ажалы эртен чылдардан артык организастыг болгаш бедик темпиде эртен.

Күрүнө мурнунга бир дугаар хүлээлге — тараа белеткелдериниң планын чедишкенин күүсеткениниң амызы чүдөл?

ВКП(б) ТК, совет чазак болгаш эш Сталин боду бистин обласка, оон иштинде бистин Каа-Хем районга хүн-бүрүнүн эгээртинмес дузаламчызын көргүзүп турар. Бистин районун колхозтарының шөлдеринде комбайннар, тракторлар болгаш көдээ ажил-агыйның өске-даа нарын машиналары ажилдап, олар кыварчаар чүүлдер-биле долу хандырттыганын туруп турар. Бо техниканы ажилдадып турар механизаторжу каадырлар: комбайннар, трактор-рестер, машинисттер көвүдөп турар.

Большевик партияның болгаш совет чазактын бедик дузаламчызынга даянгыш, районун партия, совет болгаш көдээ ажил-агый органныра тараа ажаап алышыкынын, тараа белеткелдериниң күрүнө планын эд кыска хуусаада күүседир дээш бо чылын дыка организастыг ажилдаан.

Районун партия организастыгы улуг политиктиг болгаш организастыг ажилды чорудуп, көдээ ажил-агыйны удуртуунун методун экижи-

дип, партиянын организастыг болгаш бүгү агитас-массалыг ажилын эш Сталинның мурнунга алган хүлээлгелерни күүседирин хандыра-рынче угландырган. Политик-массалыг болгаш партия-организастыг ажилдын байдалы болгаш оңу эки-жидер хемчеглер дугайында айты-рыгы район төвүнге 2 удаа болган агитаторларның чөвүлел хуралдарына, партия эге организастыгынын секретарьлары-биле чоруткан семинарларга чугаалажып турган. Колхозчуларын ортузунга агитас-массалыг ажилды 270 хире агита-торлар чорудуп турган. Оларның иштинде Тевек, Лопсан, Тоджук-оол, Сарапулов болгаш оон-даа өске агитаторлар боттарынын хүндүлүг сорулгазын ханызы-биле билип, колхозчу массаларнын ортузунга агитас-массалыг ажилды эки чорудуп турарлар. Култур бригадазы болгаш кино-чорук көргүзүлгери колхозчуларын ортузунга болуп турган.

Эш Сталинга чоруткан чагаада хүлээлгелерни колхозчуларын хуралдарына болгаш тус-тус бригадаларга чугаалажып турган. Дүжүттү ичирип чокка ажаап алыр, күрүнө мурнунга хүлээлгени хуусаа бетинде күүседир дээш колхозчу массалар-нын политиктиг болгаш күш-ажылчы иделектин көдүрериниң күчүдүг чөпсө — социалистик чарышты кал-бартып чоруткан. Социалистик чарыштын мурнакчыларын шаңнаар ВКП(б) райкомунун болгаш рай-күүскамнун хүндүлел бижиниң доктаадып тургускан, оңу хей-хей мур-накчыларга тыыскан. Хүн-нормал-ын ажыр күүседип турар колхозчу-ларнын, комбайннарларнын тракто-ристерин чедишкенин районун «Колхозчу» солунунун типография-зынга аңгы-аңгы хуудустар кылдыр парлап тарадып турган.

Социалистик чарышка алган хүлээлгени ак-сектидиг күүседип тур-гар колхозчулар эвээш эвес. Чижээ, Ворошилов аттыг колхозта машинист Я. Криков хүнде 3,5 ганы кезер тургаш, 9 ганы кезип турган. Е. Кри-кова хүнде 500 сноп баглаар тургаш, 1500 снопу, Никитина — 1000 сноп чедир баглап турган. С. Санчаа хүнде машинага 10 тонна тараа чүдү-рер тургаш 20 тонна чедирин турган. «Сталинск орук» колхозта Багыл-ваа хүнде 10 тонна тарааны чүдү-рер тургаш, 23 тоннаны, коммунист Семек тарааны дужаавышаан, 21 тоннаны чүдүрүп турган. «Октябрь 30

чыл ою» колхозта Широкова, Ивано-ва олар хүнде 800—1000 сноп чедир баглап турганнар. Коммунист Кош-чай-оол аъттын тараа кестирер ма-шиназы-биле хүнде 3,5 ганы кестир-рер тургаш, 6 га чедирин турган.

Ажылга кайгамчыктыг түнелдер-ни бистин комбайннарларыыс чөдүп алган. А. Легкова «Сталинец 6» деп комбайн-биле хүнде 24—30 га чедир, Мурыгин база ындыг комбайн-биле 22-24 га чедир ажаап ап турганнар. Эш Булгаков боду-чоруур комбайн-биле хүнде 8 га тарааны ажаар тур-гаш 20 га чедир күүседип турган.

Районун партия организастыгы-нын мурнакчыларын дуржулгазын непередир талазы-биле ажилды чу-гулалап чоруткан, ол чорук бүгү ажилдарнын темпини бедидеринге, оларнын шынарын экижидеринге ду-залаан.

«Победа», «Октябрь 30 чыл ою», «Сталинск орук» колхозтар бо чы-лын районда эки дүжүттү өстүрүп алганнар. Олар ортумаа-биле кызыл-тастан 18 центнер дужуттү ап турар болгаш күрүнө тараа дужаарынын планын мурнай күүсеткенер. Бо колхозтарда болгаш өске-даа колхоз-тарда партия эге организастыгы партия хуралдарын чорудуп, коммунистерни харысалгазын, мурнакчы ролин бедидип турган.

Районга дүжүт ажаап алышыкы-нын болгаш тараа белеткелдерин ажилынын түлүк үези беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынын Пактызын чарар дугайында Тайбы-нын Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга ат салышы-канын чыылдар дугайында улуг политиктиг болушкун-биле капсыр-лашкан. Колхозчулар, МТС-тиң ажилдакчылары болгаш көдээ ажил-агыйның тускай эртемнигери бүгү делегейге тайбынын херээн быжы-лаар дээш күш-ажылга улам көдүр-лүп үнгенер.

Чөдүп алган чедишкенинге о-дургап болбас. Бистин мурнувуста ажилдар ам-даа хей. Районун пар-тия организастыгы болза, колхозчу-ларнын, МТС-тиң ажилдакчылары-нын бүгү күштерин тараа ажаап алышыкынын бүрүн доозарынче улам артык мобилизастаары, келир чылын бүгү культуралардан бедик дүжүт алырынчыг үнденини тургузарына күскү чер андарылга-зын эки шынарлыг доозары болур.

М. ХОРЛУК-ООЛ.
ВКП(б)-ниң Каа-Хем райкомунун секретари.

Школаны ынчаар көрүп болбас

Эрзин районун «Кызыл сылдыс» колхозтун өге школазы чыг-гы капитал септелгени организастык байдал-биле чоруткан болгаш оон уламындан чаа өөредилге чылынга белеткел кончуг оратта-дыр, четче эвес доозулган. Шко-лавын иштип чүгүле чугайлаан боордан өске, даштык байдалы биеэги хевээр. Эң ындангы школа-нын крмшазын кылып бөөрн-биле колхоз баштаар чери 1951 чылдын эгезинде-ле школа эргелекчи-биле керээ чаргаш, 12 муон рубль-дин аввансазын алган турган.

Ам 1951 чылдын сентябрь орту-чөдүп турар, а колхоз школага мынчага чедир чүгү-даа кылып бөрбөөн, а алган ашвазы чогум кайнаар чарыгдатынганы кымга-даа билдинмес.

Чардынган керээ ёзуугар ук ажилды чогуур хуусааында күү-седип бээр дугайында школа эргелекчи аш Ховакпан колхоз даргазы эш Чалбаага хей удаа негелдени тургузуп келген тур-бужа, оңу та чогум чүү сагыш-тын-биле күүсетпейн турар чүве ийик.

Эш Чалбаа школа дугайында айтырыг бүрүзүнге мынчаар хары-нылап турар: «Школа башкылары чүнү кылшанын ынчаш? Колхоз-чуларнын кылып каан ажилы ыш-накты. Колхоз чүгүле школа ажил-ды кылдыр ужуруг чүве бө? Өске хей ажилдарнын кым биске кылып бөр чүвөл?» дээш өске-даа.

Чүгүл-оо-даа эвес, а башкылар дугайында база-ла көнгүс сагыш салбайн келген. Башкыларын оран-байн-биле мынчага чедир ханды-рбайн турар. Ол ышкак баш-кыларнын ынай-бөөр аргыжылга-зын транспорт-биле хандырбайн келгенденин олар хей тургулуун-да чадап кылаштар ужуруга та-варыжп турар.

Школаның арыгда кактыганын топкап ыяштары оон чанынче дайжыглаар болгаш өске-даа ажил-дар талазы-биле колхоз баштаар чери-даа, партия эге организасты-да сагыш човабайн келгенер.

Ынчаарга, Эрзинниң «Кызыл сылдыс» колхозтун школазынын ажилы ук колхозтун баштаар чери, ында партия эге организасты-да шак ынчалдыр көрүп, кан-дыг-даа кичээнгей салбайн келге-ни районун удуртуп организасты-ларына моон мурнудан бээр-ле билдинип келген ышак. Ынчаар-мычажок, бүгү-ынитиниң төрөөн херээ бодур школа ажилында шак ындыг хамаарылганы гуттаар дугайында чогуур хемчег мынчага чедир алдыманы турарын кизи кайгаар чүвөл!

Мынчангыш, колхоз школазының ол хей-ынитиниң хайгааралында дашваарлаан чоруун дарый узут-вааш, моон сангаар оңу больше-викчи сагыш салышыкы-биле хү-рөөлчүр херек.

О. СЕНДЕШ-ООЛ.

Боду-чоруур комбайннарның ажаалгазын экижидер

Бо чылын бистин обласын колхозтарынын шөлдеринде «С-4» деп боду-чоруур 25 комбайннар ажил-дап турар.

Бистин обласын байдалына боду-чоруур комбайн болза, чаа ма-шина болур, оон ужурунда оңу эдилээрин дуржулгазы чок, ын-чаарга ол боду безин чүгүле ийи чыл мурунда шуут кылып үндүр-ген авыак машина болур.

Боду-чоруур комбайн бир эвес шың эдилээр болза үрелбейн бедик бүдүрүкчүлү-биле ажилдап болур машина болур. Эртен чылын бистин дуржулга станицазынын комбайнны Овдар Семес-оол боду-чоруур комбайнны өөрөвөп алган, тараа ажаап алышыкынын сезонунда машиназын чыгыс-даа үревейн, 200 га черин тарааны ажааган болгаш «Октябрь 30 чыл ою» колхозтун 70 га та-рааны дузаламчы көргүзүп ажаап берген. Бо чыгы тараа ажаап алышыкынында ол комбайнга кан-дыг-даа септелге кылбайн турар.

Комбайнёр Василий Тарханов август 30-те шак графиниң ёзуугар ажилдаш, шак бүрүзүнде 1,6 ганы, а 13 шактын дургузунда үзүк чок ажилдаш 20 га суланы ажаа-ган. Колдуунда комбайн шакта 4 километр чоруур 2 дугаар дүргенге чорая болгаш оон тараанын доктаавийн чоруп турда-ла өскээр савалап ап чорав. Боду чоруур комбайн-биле 16—20 шактарын дургузуна 20—30 ганы ажаап алы-рыннын бүрүн аргазы барын бо чи-жек айтып турар-дыр. Сугаттыг черлерин берге байдалында би-

чи кезек-кезек черлерге безин бо комбайн бедик бүдүрүкчүлүг ажилдап болурун бистин дуржул-гавыс мынчаар көргүскөв-дир.

Өске кандыг-даа машиналар ышкак боду чоруур-комбайн боду-дунга таарыштырып тургускан чо-гуур байдалды негеп турар. Оон-биле өске комбайннар ышкак чөг тарааны кестирин болбас чөг та-рааны кезерге, тарааны макинаже холужар, шык саван молотыкага ораажып, комбайнның бүдүрүкчү-лүүв кудуладыр. Сугтарыга бу-галарын болгаш арыктарын ыяваы-ла дескилөөн турар ужуруг.

Чамдык комбайннар тарааны төгөрликтеп кеспейн, турту узун, дооразы кыска кылып алгаш, ку-руг эргилишкени кылдыр шың эвээс чүүддер бар. Ол чорук ком-байнның бүдүрүкчүлүүв кудула-дыр.

Поктуг тарааны ажаап турганы-нын үезинде радиаторун четкизин доврак болганчок-ла дуглай бээр. Радиаторду долу күш-биле ажил-дашайн баар, оортан ханып эге-дээр. Радиаторуна четкизин хай-гаарар болгаш оңу чогуур өйү-де аштаар херек.

Боду-чоруур комбайн болза ажилдын мурнакчы методун таарыштырган ёзуулуг амгы үезин машиназы болур. Ынчангыш боду-рун билги мергежилни хүн-бүрү бедидери комбайнёр бүрүзүвүн хүлээлгези болур.

Ф. МАНИЧЕВ,
Чалбаага дуржулга станицазынын эксперименталь ажил-агыйнын улуг механизги.

Колхоз тудуунче кичээнгей салыр

Тере-Хөл районун Шынаа суму-зунда улгатыр катышкан «Больше-вик» көдээ ажил-агый артели тудуг планын күүседир хүлээлгезин күү-сетпейн турар.

Бо чылын чуртталганын 17 бажы-нарын, малдын 4 кажааларын, куль-тура-амыдаралдын 2 тудугларын тудар планын мынчага чедир чартык хуузун безин тудуп албаан. Чүгүл чуртталганын 2 бажынын, 4 өрөөл контора, 600 баш хой кажаазы, 45 баш бызаа кажаазы база бир чаа кажаа тутунган.

Колхоз баштаар чер тудуг ажилын боттуп удуртуп, организастап, оон ажилынын шынарын хынап көрө талазы-биле шоолуг кичээнгей салбайн турар. Оон хараазы-биле тутунган тудугларын шынары кончуг багай, чамдык тудугларын катап үрээш, эде тудар чоруктар хей. Чи-жээ, 1950 чылдан бээр 20 аът киреб кажааны үш катап тудуп, бусканын-дан, оон ыяштары ам доораан ыяш-тар болган.

Тудугун 12 кижилг болгаш 2 аъттыг бир эвезоо школа крмшазын бир ай кылып келгеш дооспаны ара каапкан. База школаның ишти-ки херекселдеринден элээн хей чүдү-

дү кылгаш, тудуг бригадир Чап школага хүлээдирге шынары багай болганындан хүлээл албаан.

Тудугчуларнын иштинде колхозчу сагылга чурумга чагыртмас, ажил-шавы үзөр, ажилды өш-биле өскээр кылдыр кижилер бар. Чижээ, Дамы-Со колхоз даргазынын болгаш бу-галтеринин олурар бажынарын ба-гай кылдырып, «колхоз даргаларын-да элээн хөнү оргалды кижилер бар эвес» дээш кладовкаларынын аскын өш-биле чавыс кылдырганыннан катап кылган.

Ол ышкак ВКП(б) райкомунун болгаш райкүүскамнун харысалгалы ажилдакчыларын колхозка кел-геш, тудугда ажилдап турган кижилерин өске ажилдарже чартыкты-рып чорудар чүүлдер бар.

Тудугларнын ортузунда социали-стик чарын чорувайн турар. Ында партия, комсомол организастыгы тудугчуларга агитас-массалыг кан-дыг-даа ажилдарын чорутпайн тур-ар.

Колхоз тудуунун ажилын дарый эки организастап, оон удуртулгазын күштелдирери негетинип турар.

В. УЗЕК.

Школаларга өөредилге кижизидилгелиг ажилды бедик денелче

Школа дугайында партия болгаш чазактын доктаалдарын барымдаа-лап, идеология айтырыгларынын талазы-биле ВКП(б) ТК-нын төдүлүг шийитириниң удуртулга болдуруп ажилдап тургаш, бистин обласы башкылары өөредилге-кижизидилге-лиг ажилдын шынарын чыл келген тудум-на экижидип, өөреникчилерге улам-на быжыг болгаш ханы билиг-лерин берип, оларны Ленин—Сталин-нын улуг партиясынга кызыгаар чок бердирер чорукка кижизидип турар.

Коллективтиң чыгыс дем-билелиг кызымак ажилынын ачындына Кы-зылдык № 4 эге школазы (эргелек-чизи эш А. Н. Шипилина) бодунун өөредилге-кижизидилгелиг ажилы-нын талазы-биле эртен өөредилге чылында бедик көргүзүлгери чөдүп алган. Дараазынын класстарыне шийчиринин болгаш доозарынын экзаменерин ол школанын бүгү өөреникчилери чедишкенин дужаа-ган. 229 өөреникчилерин иштинден чүгүле чыгыс өөреникчи ийи чылда олуруп калган.

Эрзин районда «Кызыл сылдыс» колхозта эге школа, Бин-Хем райо-нун «Өөк» совхозта чеди чыл школа-зы болгаш Каа-Хем районун Дани-ловкада чеди чыл школазы эртен өөредилге чылын-база эки түнел-дерлиг дооскан. 1949—1950 өөредил-ге чылында турган байдалга ден-нээрге, эртен өөредилге чылында об-ласы школалары өөреникчилерин билинин шынарын бедидер кол со-рудганын талазы-биле элээн экижи-лдигени чөдүп алган.

Ындыг болза-даа, эртен өөредил-ге чылында элээн хей школаларга өөредилге-кижизидилгелиг ажилды денелди чавыс болган. Ол ындыг школаларда элээн хей өөреникчилер бир класска ийи чылда өөренир-биле артып калган.

Областын чамдык школаларынын

башкылар коллективтери эртен өөредилге чылында кошкак ажил-даанынын хараазы-биле 24.516 өөр-еникчилерин иштинде 1660 кизи ол класстарынга катап өөренир-биле артып калган болгаш 1829 өөреник-чилер күзүн катап шылдаары-биле онаалгаларын алган. Бистин школа-ларыныста өөреникчилерин эд хей багай демдектер ап турар эртемнир база-ла моон мурнуна чылдарла ышкак, төрөөн дыл, орус дыл бол-гаш арифметика эртемнирине онаа-жып турар. Эртен өөредилге чылында бүгү өөреникчилерин иштинден 1763 кизи орус дылга багай демдек-терин алган. Ол чүнү көргүзүп ту-рары ол дээр болза, эге школалар-нын башкылары болгаш үстүкү класстарын орус дыл башкылары эш Сталинның дыл эртемниниң дугайында марксисти чаа өөрединге холбаштыр боттарынын ажилын ам-даа эки эде тургузуп ап шыдавайн турарын айтып турар.

Тускай эртемнер айтып турар чам-дык башкыларнын талазындан өөр-еникчилерге тургузар орфографтыг негелдени кошкандып турар факты-лар бар. Математика, төөгү, геогра-фия болгаш өске-даа эртемнирнин талазы-биле өөреникчилериниң кыл-ган бижимел ажилдарына грамматика талазы-биле чазыглар чоругарга, оңу чамдык башкылар херекке ал-байн, анаа эртрип каар чоруктар бар турган. Элээн хей башкыларын талазындан өөреникчилерин чугаа домаан сайзырадынын талазы-биле кижизидилге ажилын кончуг кош-как чорудуп турар ийикпе азы ёзу барымдаалап турар харысалга чок чүүлдер эртен өөредилге чылында дил бедидер болгаш өөреникчилерге быжыг билгилерин бээр талазы-биле эртен өөредилге чылында эки түн-күзүлгөн. Оон-биле чергелештер, элээн хей башкылар дыл эртемниниң

талазы-биле боттарынын мергежи-болгаш оон-даа өскөлөр төрөөн дыл-талазы-биле эртен чаксы экзамен-кер көргүскөн. Чижээ, Шагаан-Арыг-да тыва ортумак школаның башкы-зы Дүкөжек, ында белеткел класзы-нын башкызы Эник, Туранда чеди чыл школазынын башкызы Оюн болгаш оон-даа өскөлөр төрөөн ыла-га боттарынын өөреникчилериниң ханы болгаш быжыг билгилг болур чоруун чөдүп алганнар. Ол башкы-лар эш Сталинның дыл эртемниниң дугайында өөрединиң боттарынын ажилына хүн-бүрүдө удуртулга бо-лдуруп, ол марксисти эртемни эки шингээди ап турарлар.

Дыл эртемниниң талазы-биле өөр-еникчилерин билинин шынарын бедидер дээш сагыш салыр чорук чүг-лө төрөөн дыл болгаш орус дыл баш-кыларынын херээ болур эвес, а хар-нын бүгү башкылар коллективиниң бир дугааргы чериниң хүлээлгези болур. Ынчангыш бо өөредилге чы-лында школаларга төрөөн дыл бол-гаш орус дылды башкыларынын ай-тырыныче онза кичээнгейн салыр ужуруг. Эртен өөредилге чылында кайы-даа школаларга ийи-чылчылар-биле ажил кончуг четпес болгаш чавыс денелге турганы илерээн. Чүд-дизе, чамдык башкыларнын талазын-дан бир класска ийи чылда катап олуруп турар өөреникчилерин, эртен чылын өөренип эртен программазын катаптап турар чүве болганда олар-даа «барыктыг» боор оң дээр черге-зи-биле шоолуг херекке албас, олар-дан айтыры салбас, оларнын-биле тускай кичээлдер, оларнын боти-кичээл кылып турарын болгаш ба-жынга берген онаалданы канчаар күүседип турарын хынавас чүүлдер бар турган.

Бир класска ийи чылда артып хаап турар өөреникчилер дээрге, бот-кичээл кылдыр болгаш ном-биле ажилдарынын аргаларына чынык-

паан, чаа материалды тайылбырлап турар үеде бодунче улуг кичээнгей салырын башкыдан негеп турар кош-как белеткелди өөреникчилер болур деп чүвени практика көргүскөн. Ол ышкак бир класска ийи чылда олур-уп калыр чорукту болдурубайн ба-рып база болур деп чүвени мурнак-чы башкыларын ажилынын дур-жулгазы база-ла көргүзүп турар. Өөреникчи бүрүзүвүн билинин шы-нарын шыны-биле анализтеп көөр төлөөдө, өөреникчи бүрүзүнге дем-дектерни хей-биле салыр чорук тергини чугула.

Эртен өөредилге чылында шко-лаларда пионер болгаш комсомол организастыгы бодунун ажилын элээн экижиткен. Чамдык школалар-да пионер болгаш комсомол органи-застыгы өөредилге-кижизидилге ажилдарын экижидер талазы-биле башкыларга болгаш школа баштаар черлеринге дузалаар хүлээлгезин ба-гай эвес күүседип келген фактылар эвээш эвес. Школаларда пионер-лерин болгаш комсомолчуларын саны дыка өскөн. Бин-Хем районун Ту-ранда ортумак школада комсомол организастыгынын хүрээленинде 91 кизи бактаап турар. Оларнын иш-тинден 90 кизи дараазынын класста-рыныче шилчээш. Ындыг болза-даа, оон-биле мергелештир ВЛКСМ-нын чамдык райкомнарнын талазындан школаларда пионер болгаш комсо-мол организастыгынын кошкак удур-туп турганынын хараазы-биле эртен өөредилге чылында дыка хей пионер-лер болгаш комсомолчулар күзүн кат-тап шылдаар онаалгаларын алган болгаш элээн хей кижилер ол клас-сарында хевээр олуруп калган. Эр-зин районун Нарын алдын уургай-ында эге школада 46 пионерлерин 16-ы багай өөредилгелг болган.

Кызыл хоорай школазында 1759 пионерлерин иштинден 253 кизи багай өөредилгелиг болган.

Школаларда пионер болгаш ком-

сомол организастыгынын быжыглаар болгаш оларнын ажилын удуртуп чорук—школа эргелекчииниң бол-гаш директорунун чынгине хүлээлге-зи. Ынчангыш чаа өөредилге чылы-нде улуг пионер вожатын-биле ком-сомол организастыгынын ажилын чаа бедик денелге көдүрери чугула. Пионер ажилы—бүгү өөредилге-кижизидилгелиг ажилдын чарлып болбас кези. Ынчангыш пионер бол-гаш комсомол ажилы дээрге, чүг-лө улуг пионер вожатын-биле ком-сомолдун херээ-дир деп чамдык шко-лаларнын удуртучуларына, эртен өөредилге чылдарында бар тургу-лаан шың эвес билишкенир-биле канчап-даа эптежип болбас.

Чаа өөредилге чылында бистин школаларыныста медреселгиде быжыг сагылга-чуруму быжыглары дээш улуг кичээнгейн салыр чорук чүгү-лө. Ол болза, чүгүле класс башты-чыларынын хууда херээ эвес, а хар-нын бүгү башкылар коллективиниң хүлээлгези болур. Школада пионер болгаш комсомол организастыгынын ажилы канчаар тургустунганын, уруктарын чоруп турары кандагыт, класстан болгаш школаларда дашкаар ажилдар канчаар тургу-стунган, өөреникчилерин ада-илер-биле школанын аразында харылза кайы кире чоок тургустунган—бо бү-гү катышкан школада сагылга-чу-румуну кандыг денелде туруп тур-ар байдалын тодаргайлап турар.

Өөреникчилерин ада-илер-биле харылзааны кылып тудар чорук өө-редилге-кижизидилгелиг ажилга чу-гула ужур-дузалыг чүү, болур. Эр-тен өөредилге чылында дыка хей школаларда, кол нурузунда тыва школаларда ада-иле комитеттери кон-чуг сула ажилтаан, ада-иле комитет-терин ажилын чамдык школалар-нын удуртучулары чедир үне-лп көрбөйн турган. Эртерке чеди чыл школазы (директору эш Логвинчев) ада-илер-биле ажилды багай организастап турган. Ол школага ада-илер комитети чүгүле декабрь ада-лары тургустунган. Комитет тургустунга-ды ол херек кырында чүү-дөз кыл-

баан. Школаның талазындан ада-илер ортузунга база кандыг-даа ажил чорутпаан. Оол хараазы-биле ол школаның өөреникчилерини өөр-едилгези-даа, сагылга-чуруму-даа кошкак болганы тодаргай. Ынчангыш бо өөредилге чылында ада-илер-биле ажилды шак ынчал тургузуп школаның өөреникчилерин өөредил-гези-даа, сагылга-чуруму-даа кош-как болганы тодаргай. Ынчангыш бо өөредилге чылында ада-илер-биле ажилды шак ынчаар тургузуп бол-бас. Ада-илер-биле

Япония-биле чаңгыс талалыг тайбың керээге ат салганының дугайында Кыдат улус республиканың даштыкы херектер министри Чжоу Эн-лайның медеглели

ПЕКИН. Сан-Францискога катышкан Штаттар болгаш оларның чалчалары Япония-биле чаңгыс талалыг тайбың керээге ат салганының дугайында Кыдат улус республиканың Улустун Төп чазаның даштыкы херектер министри Чжоу Эн-лайн сентябрь 18-те моон аадаанга медеглелин парлап үндүргенин Синьхуа агентилелиниң дамчыдып турары:

Мугур 20 чылдың мурунда 1931 чылдың сентябрь 18-де япон империализм Кыдатка удуз бодунун боо-чепсектиг дерзин агрессиянын эгелээн Мукденниң болушкуну болган. Ол-ла хунден эгелээш Кыдаттын улазу Японияга удуз чепсектиг демисели эгелээн. Оон соонда 1937 чылдың июль 7-де япон империализм бүгү Кыдатты эжелеп алыр сорулга-биле Люкоцзяога болушкуну тургускаштын, дараазында базымны ап чоруткан. Ынчангаштың Японияга удуз чепсектиг демисел болза, Японияга удуз чепсектиг национал дайыны болуп кирген. Япон империализм чылча шаптырбаже болгаш дүжүп бербижээ чедир Кыдаттын улазу бо дайынга сес үр чылдарың дургузунда маадырлык демисежип турган. Япон империализмниң чылча шаптырганы удуз дайынын үр үезин эртип, эне-не удуз когаралдарга таварышкан болгаш эне-не удуз салышкыны кириген Кыдат улус дугайында сонгаарладып болбас чижектер херечилеп турар. Ындыг турбужа Катышкан Штаттарның чазара бүгү делегейниң хамык дуржулгаларын ажы-биле үревишаан, 1951 чылдың сентябрь 4-те Сан-Францискога конференциянын чыыдырарда Кыдат улус республиканы казып, ол конференцияга Япония-биле чаңгыс талалыг тайбың керээни сентябрь 8-те боду холгаарлап, ат салган. Бо дугайында бүгү Кыдат улус бодунун хордаанын илередиң, ол чорукка удузлангып турар. Япония-биле америк-англи тайбың керээ болгаш Сан-Франциско конференциянын дугайында 1951 чылдың август 15-те медеглел күштүг артарын Кыдат улус республиканың чазара медеглээрин мени төлөөлөктөн болгаш ол-ла үеде бо айтырыг талазы-биле моон аадаанга медеглел медеглел кыллары менээ база-ла төлөөлөктөн:

1. Катышкан Штаттарның базымшыкыны-биле болгаш Кыдат улус республиканы киржилгези чокка Сан-Францискога чардыганы Япония-биле чаңгыс талалыг тайбың чүгдө бүгү талалыг тайбың керээ болбайн турар эвес, харын канчап-даа бээдүг керээ болбайн турар. Бо болза, чүгдө япон милитаризми катеп төртүндүрениң улаган керээ болур. Кыдатка болгаш Совет Эвилелиниң өшкөжөнүн, Азияга кыжанырманы болгаш агрессчи чаа дайыны белеткээрине керээ. Тайбың керээ деп адаарны чарганын соонда каш шак эрткенде Японияны катеп боо-чепсектегине орук ажыдып бээр болгаш Японияны долузу-биле америк шериг баазасы болдуруп алыр

сорулгагы айыыл чок чоруктуң америк-япон пактыны Катышкан Штаттарның чазара Иосиданың чазара-биле чарган. Бо чорук болза, Азияга болгаш Ыракы Чөөн-чүккө ам-даа удуз хемчээлдиг агрессчи чаа дайынга Катышкан Штаттарның чазара белеткенип турар дээрзиниң алдагдат чок херечин болур. Катышкан Штаттарның чазаның албадалары-биле чардыганы Сан-Францискога ат салдыганы Япония-биле тайбың керээ болгаш айыыл чок чоруктуң америк-япон ийи талалыг пактының болгаш, Кыдат улус республиканың болгаш Азиянын хөй-хөй чурттарынын айыыл чок чорунуң шынгыны айыыл болур деп Кыдат улус республиканың улустун Төп чазара санап тур. Агрессчи чаа дайынга белеткелдерни күштөлдөрдери-биле Сан-Францискога ат салдыганы Япония-биле тайбың керээни болгаш айыыл чок чоруктуң америк-япон ийи талалыг пактыны деп адаарны ажыглаар деп турар Катышкан Штаттарның чазанын кара-сагыштыг планынга удуз эне-не шитпирли-биле демисежир чигиниң чок.

2. Сан-Францискога болган конференцияга болгаш ол конференцияга ат салдыганы Япония-биле чаңгыс талалыг тайбың керээ чүгдө Кыдаттын, Совет Эвилелиниң улустарынын, Азиянын болгаш бүгү делегейниң улустарынын үзел-болалың илеретпейн турар эвес, харын ол үзел-болалдарга шындында дүрүланышкэ болуп турар, чүгдө дээрже конференцияга Кыдат улус республиканы чалаар дугайында Совет Эвилелиниң, Польшанын болгаш Чехословакиянын төлээлериниң Сан-Франциско конференцияга санаалын американың чазара шуут хүлээвезин, ыңчаарга база ол ышкаш бүгү делегей дугуржулгаларыга үндөй-дөй илгерилеш кылган япония-биле тайбың керээге ат салыр талазы-биле Совет Эвилелиниң чугула ужуз-дузалыг хөй санаалын хүлээп албаан; Американың чазара азия чурттарынын күзел-соруун болгаш иделгенин херекке албайн, Индияның болгаш Бирманын санаалын хүлээп албаан.

Сан-Францискога ат салдыганы Япония-биле тайбың керээ болгаш америк чазак-биле катыжып кылган айыыл чок чоруктуң америк-япон ийи талалыг пактыны Азияга болгаш бүгү делегейге тайбыңы берип шыдавас. Дайынга белеткенир сорулга-биле америк чазактың бо ап чоруктан чорудулгазы Азияга болгаш өске-даа делегейге нарыдаашкыны тургусканы, ам оон Кореяда боттандырып турары боо-чепсектиг интервенцияны бүгү делегейниң улустарынын болгаш хамыктын мурунда Азиянын бүгү улустарынын талазында шитпирлиң удузлангышкыны үндөрдери барып болбас дээр дугайында кандыг-даа чигиниң чок.

Азияга болгаш өске-даа чеге тайбыңы камгалаар сорулга-биле Сан-Францискога ат салдыганы Япония-биле тайбың керээ-биле айыыл

чок чоруктуң америк-япон ийи талалыг пакты-биле тургустунган Ыракы Чөөн-чүккө дайынын айыылдыг шаптык болур дээр Сан-Францискога ат салдыганы Япония-биле тайбың керээни чөпшээрвейн турар делегейниң бүгү улустары-биле, Азиянын бүгү улустары-биле болгаш кандыг-даа чурттуң чазара-биле эң ылаңгыа азирт чурттуң кандыг-даа чазара-биле кады ажыдаарынга Кыдат улус белең.

3. Сан-Францискога ат салдыганы Япония-биле тайбың керээ болгаш айыыл чок чоруктуң америк-япон ийи талалыг пактыны Японияга канчап-даа ажык чок болуп турар болгаш харын агрессчи чаа дайынга Японияны кири тыртар болгаш япон нацияны өлүмгө кириренин оралдажып чарган дайын керээлери болуп турар. Япон милитаризми катеп төртүндүрер боттарынын бужар-бак черлик оралдажышкыны-биле америк империализмге бараан болуп ажылдап турар Япониянын башкарыкчы агызынын иштинде реакциялык бөлүк национал хамаарышпас чорукту болгаш чурттуң тускай турарын чагыгыш чокка саткан болгаш айыыл чок чоруктуң америк-япон ийи талалыг пактынынга ат салган. Оон түнелинде Япония канчап-даа таварышп көрбээни шак ыңдыг национал кризистин мурунда кирген. Бо чорук болза, америк империализмниң болгаш япониянын өскерлики бөлүүнү агрессчи политиказынга удуз демисели япон улус күштөлдөрдөс чорукке отурбайн барып болбас.

Япон улус тайбың болгаш бурунгаар депшилдээ дээр демократияны болгаш хамаарышпас чорукту тып аларын Кыдат республиканын Улустун төп чазара күзөп турар. Япон улус-биле тайбыңга чурттаарын болгаш Ыракы Чөөн-чүккө тайбыңы камгалаар дээр эң-найыралга катыжып аларын Кыдат улус күзөп турар. Ынчангаш Сан-Францискога ат салдыганы өскерлики керээге удуз япон нигилелидиң бүгү кезектериниң патриоттарының демиселинде болгаш Кыдат биле Япониянын аразында дайын байдалдыг турар чорукту дүргөн соксадырын чедип аларымыче болгаш тайбың кады турарын хандырычың улаган оларын күженишкенин бис Кыдат улус кызыгаар чок байырлап база сагыш-сеткиливиң кадып тур бис. Япон улустун демиселин бүгү делегейни тайбыңга ынак улустары чугаа чокка байырлаар болгаш деткини, база япон улус бурун тиңделгени чедип аларынга бүзүрээр бис.

4. Сан-Францискога чардыганы Япония-биле тайбың керээ Кыдат улус республиканың киржилгези чокка белеткенин тургустунган болгаш ат салдыганы чүве төлөөдө, Улустун Төп чазара оңу дүрүм чок болгаш күлдүг эвес ыңчагызын оңу канчап даа хүлээп албас деп Кыдат Улус Республиканың улустун Төп чазара база катеп медеглеп тур.

Улус демократия чурттарында Чехословакияда чаа хоорай тудушкуну

ПРАГА. Словакиянын чөөн талазында Кошице деп хоорайдан ырак эвисте металлургия комбинатынын чанында Чехословакияда эн улут чаа тудуг болуп турар социалист хоорайнын тудушкуну эгелээн.

Тудуг ажылдары механизацияланган, келер үеңиң хоорайнын магистралын тургаар бирги бетонуг орукту кылып турар. Ону тургузукчулар «шалпычлар кудумчузу» деп адап алганнар. Ол кудумчуга бо чылдын сөөлүңгө чедир агышкык методу-биле элээн каш улуг бажынар тунтугулаарлар.

Чаа хоорайнын планын болза, чурттакчылар, район бүрүзүңгө культуру болгаш ажыл-агый албан черлериг турар кылдыр таарыштыр тургускан. Шупту чурттагы бажыныры болза, төп одаашкынын, сайгылаанын болгаш хөй аймаан алырлар.

Чаа хоорайга чайгы болгаш кышкы стадионнар, чайгы театр болгаш культурун, лыштаналганын улуг парк чери тургустунгулаар. Ол ышкаш урулгарын хөй сангы албан черлери теритинер.

Кореяда болушкуннар

Улустун армиязының Кол командьыларының дыңавды

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократия республиказынын улустун армиязынын Кол командьыларының сентябрь 21-де медеглээни болза, Улустун армиязынын катыжышкынынары Кыдат улустун эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле америк-англи эжекечлериниң болгаш лисыманчыларын шериглериниң атакаларын ойтур шапшаал, кадыг-дошкун тудушкуннар чорударын үргүлдүп турар.

Фронтунун төп улустуңга Улустун армиязынын кезектери Чхольвонин болгаш Кымхванын муруну талазында районга Улустун армиязынын камгалап шугумун чаа таварырын оралдашкан америк 3-кү болгаш 25-ки дивизияларга удуз кадыг-дошкун тудушкуннар чорударын үргүлдүлээн болгаш дайынын дириг күжүнө болгаш техниказынга улуг чидиргелерни таварыштырган.

Фронтунун Чөөн улустуңга улустун армиязынын кезектери Инчжанын сонгу талазында районга америк 1-ги далайын чадаг шериг дивизиязынын болгаш лисыманчы 8-ки болгаш 11-ги дивизияларның кезектериниң он ажыг кадыг-дошкун атакаларын чедипкини-биле ойтур шакпан болгаш олруга удуз когаралдарны чедирген.

Сентябрийн 21-де Улустун армиязынын зениттик кезектери болгаш дайынын самолёттарын кедеп адар адыгы-ачылар дайынын дээр самолёттарын андара аткан.

Ким Ир Сенниң болгаш Пын Де-Хуэиниң Риджуэйге харызы

ПЕКИН. Катышкан Иңияларның чепсектиг күштериниң кол командьылары Риджуэйниң сентябрь 17-деги чагазынга Кореянын Улустун армиязынын Кол командьылары Ким Ир Сенниң болгаш Кыдат улустун эки-турачыларының командьылары Пын Де-Хуэиниң сентябрь 19-та чоруткан харызынын бижимелин Синьхуа агентилелиниң корреспондентизи Пхеньяндан дамчыдып турар. Харыда чугаалап турары болза:

Силерниң-даа чагаанарда, ол ышкаш база силерниң таланын кол төлээни вице-адмирал Джойнуң сентябрь 11-де бистин таланын кол төлээни генерал Нам Ирге чоруткан чагазында-даа, Катышкан Иңияларның чепсектиг күштериниң сентябрь 10-да Кэсонун нейтральдиг зоназын боолан дээр, ол факт шын дээрин минип турардыр. Ынчалза-даа, Кэсонга чугаалажышкыны уламчылаар аржажок болдуруп, Катышкан Иңияларның чепсектиг күштери Кэсон зоназын нейтральдиг чорунуң дугайында дугуржулганы агаарга болгаш черге үрөп турганы сентябрийн 10-га чедир болуп келген ол таарымча чок чоруктарны силерниң таланыр ам-даа хүлээвейн турар. Ындыг-даа болза, ол таарымча чок чоруктарга хамаарышкан бисте бар турар херечилиг көргүзгүлери болгаш бүдүмөлдиг ыңызыдыгылары ыңды төргүлүг казышкы өскертпийликке, азы чок кылып кандыг-даа хевир биле шыдавас; ыңды болган ужурунда бистин таланын кичингей салып болгаш оон талазы-биле удузлангышкынар медеглеп турганы ол таарымча чок чоруктар бүгү харысалга-биле хамааржыр эргежок чугула.

Катышкан Иңияларның чепсектиг күштери Кэсонун нейтральдиг зона-

Вьетнамда дайын чорудулгазы

ШАНХАЙ. Вьетнамнын информация агентилелиниң дамчыдып турары болза, августун бирги чартында Муриун Вьетнамда хөдөлип турар улустун армиязынын кезектери дайынын сес быжылал пункттардыг гарнизону чок кылган болгаш алды десант суднолары сугже дүгөн. Эн улуг операция болза, үш форттардан ийи казармалардан, ок-чепсектиг болгаш тос таныыл суургалардыг складтардыг тургустунган Нга-соуга дайынын камгалап пунктудг гарнизону чылча-шавары дээр операция болган.

Бухарестде америк-англин шпионнары болгаш ватиканын шпионнарын шиткен

БУХАРЕСТ. Бухарестиге болган шериг трибуналы америк-англин шпионнарын шиткен. Херектенер Эральдо Пинтори, Георге Сандоуску, Лазарь Штефанеску болгаш Адальберт олары бүгү назында кадыг ажыл кылдыр болгаш эт-хөргөзгизин хавырар деп шиткен. Италиянын Бухарестте деле миссия чериниң ажылдакчысы турган херектен Эральдо Пинториден 14 миллион леини (румын ашка) төлөтирп алыр деп суд шитпирлээн. Иосиф Шубетти бүгү назында кара бажыга хоругдаар болгаш эт-хөргөзгизин хавырар деп шиткен. Беш херектенери тустуунда анги-ангы чылдарда кара бажыга хоругдаар болгаш кадыг ажыл кылдырар деп шитпирлээн.

Германиянын компартиязынын төп органы «Фрейес Фольк» солунуң катеп үнүп эгелээни

БЕРЛИН. АДН агентилелиниң корреспондентизиниң Дюссельдорфтан дамчытканы болза, Германиянын коммунист партиязынын төп органы «Фрейес Фольк» солунуң үш ай дургузунда үнерин хоругдаан соонда ам база катеп үнүп эгелээн.

«Фрейес Фольк» солун-биле чергелештир Детмольте прогрессивтиг «Фолькс Эхо» болган. Кельнде «Фолькштимме» деп солунна база үнүп эгелээнер. Ол ийи солуннары болгаш «Фрейес Фольк» Барыын Германиянын эжелел эрге-чагырыкчылары үш ай иштинде үнерин хоругдаан турган. «Фрейес Фольк» солунуң редакциязынга келген чүс-

Францияда ажил соксадышкынын шимчээшкни

ПАРИЖ. Франциянын хөй сангы заводтарынын фабрикаларынын болгаш өске-даа бүдүрүлгелериниң ажыгыч чоннары ажил төлөвирин бедилерин, 23600 хемчээлдиг франк күш-ажыл төлөвириниң магадылаа документтериниң хөдөлөкчилерден болгаш чазактан негеп, ажил соксадышкыны.

«Юманите» солунуң диннадып турары эзууга аларга, ажил соксадышкынын шимчээшкенине Сен-френин пөс-таавы бүдүрүлгелериниң 6 муң ажылчыныры, Лоран порттун далайжылары биле докерлер, Сент-Этьенниң дыка хөй үлетпүр бүдүрүлгелериниң ажыгыч чоннары, Клермон Ферманн трамвай-

Шотландияда тайбыңның неделязы

ЛОНДОН. Шотландияда тайбыңның неделязы доозулган. Шотландиянын үш хоорайларынга — Глазго, Эдинбургка болгаш Абардинага тайбың талаалкчыларынын митингилери болгаш чыскаалдары болуп эрткен.

Ол үш хоорайларга болган митингилерге беш улуг курунелерин аразында Тайбыңның Пактызын чар дугайында Бүгү-делегейни Тайбың Чөвүлелиниң Кыйгырынын боттанышкынын дугайында чаа-аакты кыйгырып турар резолюцияларны бир үн-биле хүлээп алганнар.

Шотландияга тайбыңнын неделязы эртиргенинин үезинде Бүгү-делегейниң Тайбың Чөвүлелиниң Кыйгырынын аадаанга дыка хөй чаа ат салышкыныры чыгандыг болгаш нинти ат салышкыны сентябрь 20-ге чедир 172 муң четкен.

Канаданың корреспондентизи Кореяда интервентилерниң араатангыч чорунуң дугайында

ОТТАВА. Кореядан Канадаже ээл чанып келген Канадиен Пресс агентилелиниң корреспондентизи Уильям Росс сентябрь 4-те Оттавага «Канадиен-клубка» чүве чугаалаан. Росс бодунун чугаазынга «КНО-нуң шерин» деп адаарлаа Кореянын тайбың чурттакчыларыга удуз янзы-бүрү дүржөк чоруктары үлгөлдөп турар деп минниген.

Ажил соксадышкыныга удуз карак-чажы төгүлдүрер хейлиг бомбаларны ажыглааны

БЕРЛИН. Гессен чериниң металлустериниң ийи неделя бурунгаар эгелээн ажил соксадышкыны улам калбарып турар. Бир эвес эн баштай 50 муң кижи ажил соксадып турган болза, амгы үеде ажил соксадышкынын ажалы чыгып келген болган. Ажил соксадышкыны Кассельдин металл болбаазырадыр бүгү бүдүрүлгелерине непертээн. Сентябрь 6-да ажил соксадышкыныга «Дженерал Моторс корпорейшн» дээр америк концериге хамааржып турар, Рюссельхеймде «Опель-верке» заводтун 20 муң ажылчыныры болза, өртөк-үеңи өзүлдө-биле холбаштыр ажил төлөвирин бедилерин негеп турарлар.

АДН агентилелиниң француз корреспондентизиниң диннадып турары эзууга аларга, металлустериниң профивилелиниң барын удузтулгазы хөдөлөкчилери-биле база Гессен социал-демократ Кринн-биле бүүдү чугаалажышкынар чорудуп турар.